

Granskningsrapport: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Vart tredje år ska en utbildningsrapport för utbildning på grundnivå eller avancerad nivå lämnas till respektive områdesnämnd. Efter granskning av rapporten och annat underlag ska nämnden ge skriftlig återkoppling till berörd/-a institution/-er eller motsvarande. Återkopplingen sker bland annat genom en granskningsrapport som skrivs i mallen nedan.

Kursiverad text är förtydliganden.

Huvudområde/Program/ Utbildning	Biologi på avancerad nivå
Granskningsgrupp (namn, titel och organisatorisk tillhörighet)	Arnold Maliniak, professor, Institutionen för material- och miljökemi Jerker Jarsjö, universitetslektor, Institutionen för naturgeografi Martin Sköld, universitetslektor, Matematiska institutionen Carl-Johan Högberg, utbildningsledare, kanslistöd, observatör
Kontaktperson	Arnold Maliniak
Datum för slutversion	
Hur har studenterna medverkat under arbetet med framtagandet av rapporten?	Marcel Sauerbier och Lukas Scholz har aktivt deltagit i var sitt möte. Lukas har läst texten och lämnat synpunkter. Marcel har deltagit i diskussionen.
Uppskattad tidsåtgång för gruppens arbete med rapporten	Möten: 3x1.5h x 4pers. = 18h + 2 x 1.5 (stud) = 21h Läs/skriv: 3x6h = 18h + 3h (Calle) + 3h (stud) = 24h Totalt: 45 h + 5 h för revision = 50 h

Bedömningsprocessen och eventuellt övrigt underlag

Här beskriver granskningsgruppen kortfattat

- sina interna avstämningar i gruppen och upplägg av bedömningsarbetet,
- eventuella avstämningar, inklusive syfte, med berörd/-a institution/-er eller motsvarande efter att utbildningsrapport och annat underlag lämnats in till områdesnämnden samt
- eventuellt övrigt skriftligt underlag som använts under bedömningen (förutom utbildningsrapport, examensmålmatiser, statistiska uppgifter samt lärartabell).

Syftet med dessa tre punkter är att ge underlag till utvärderingen av delar av pilotens metod. Under ordinarie granskningar kvarstår förmodligen en eller flera punkter, men det återstår att se.

Bedömargruppen har träffats 3 gånger, däremellan har vi haft mailkontakt. Varje medlem i bedömargruppen var ansvarig för 3-4 sektioner i rapporten, som vi har sammanställt och redigerat under möten. Vidare, har vi kontaktat institutionen (BIG) och önskat förtydligande av några punkter. Vår rapport bygger huvudsakligen på utbildningsrapporten och lärartabellen, examensmålmatisen samt statistiska uppgifter användes endast i begränsad omfattning.

Utbildningens utformning

Som underlag för bedömning ska granskningsgruppen bland annat använda svar under rubriken ”Utbildningens utformning” i utbildningsrapporten, dvs. institutionens beskrivning av

- eventuella program, inriktningar och studiegångar med fokus på progressionskurser samt
- övriga fristående kurser inom utbildningen.

Gruppen bör här även föra fram eventuella rekommendationer som kan bidra till kvalitetsutveckling av utbildningens utformning.

Granskningsrapporten avser utbildningen i biologi på avancerad nivå. Utbildningen kan läsas inom masterprogrammet eller som fristående kurser; dessa leder till masterexamen (120 hp) eller magisterexamen (60 hp). Masterprogrammet i biologi har examensarbete (30, 45 eller 60 hp) som enda obligatorisk kurs. Inom huvudområdet finns det totalt ca 45 kurser motsvarande 580 hp, av dessa listar institutionen årligen ca 30, som utgör för utbildningen valbara kurser.

Det faktum att masterprogrammet har endast en obligatorisk kurs, nämligen självständigt arbete, leder till en situation där samtliga examensmål måste uppfyllas inom denna kurs. Vidare, är det svårt för granskningsgruppen att bedöma hur institutionen försäkrar sig om att studenten får en adekvat bredd och djup inom masterprogrammet. Det påpekas att programmet har mycket omfattande förkunskapskrav, som ska försäkra om utbildningens bredd. Vi saknar information om hur antagningsförfarande sker för studenter som läser fristående kurser. Dessutom ser vi inte någon skillnad i att studenten läser masterprogrammet eller tar ut examen genom att läsa fristående kurser.

Bedömargruppen rekommenderar att institutionen funderar på att tydligare styra utbildningen, dvs definiera ett minimum av metod- eller systemkunskaper som en masterexamen i biologi bör uppvisa.

Bakgrundsuppgifter

Som underlag för bedömning ska granskningsgruppen bland annat använda svar under rubriken ”Bakgrundsuppgifter” i utbildningsrapporten, dvs. institutionens kommentarer om tillhandahållna statistiska uppgifter om

- studentgruppens sammansättning,
- genomströmning/prestationsgrad samt
- söktryck.

Gruppen bör här även föra fram eventuella rekommendationer som kan bidra till kvalitetsutveckling av aspekter som återfinns i punkterna ovan.

Vi menar att studentgruppens sammansättning avseende kön, genomströmning och söktryck i huvudsak verkar god.

Den relativt övrig undervisning låga genomströmningen på det självständiga arbetet är dock oroväckande. Institutionen antyder att detta kan vara en effekt av Bologna-reformen och införandet av studieavgifter, vi skulle gärna se detta bekräftat genom en analys av genomströmning 2011-2018.

Slutligen är det anmärkningsvärt att endast 27% av de som tagit ut examen varit registrerade på det aktuella programmet. Vi förstår att *programmet* fungerar som en rekryteringsbas för internationella studenter, men oroar oss för att *examen* främst fungerar som en utväg för studenter som inte lyckas uppnå kraven i något annat huvudområde.

Måluppfyllelse

Som underlag för bedömning ska gruppen bland annat använda svar under rubriken ”Måluppfyllelse” i utbildningsrapporten, det vill säga institutionens

- analys av hur utbildningens utformning, genomförande och examination främjar studenternas lärande och säkerställer att studenterna uppnått examensmålen när examen utfärdas,
- analys av hur utbildningens utformning visar på en progression samt
- kommentarer till och analys av ifylld/-a examensmålsmatris/-er, inklusive styrkor och svagheter som kan identifieras vad gäller måluppfyllelse inom utbildningen.

Gruppen bör här även föra fram eventuella rekommendationer som kan bidra till kvalitetsutveckling av aspekter som återfinns i punkterna ovan.

Redogörelsen har mer karaktär av examensbeskrivning än beskrivning av utbildningsprogram (exempelvis: för att påbörja examensarbete i biologi krävs visst antal kurser på avancerad nivå). Vidare beskrivs progression främst i termer av progression mellan grundnivå och avancerad nivå. Den senare nivån sägs säkerställa fördjupning i ämnet, vilket är logiskt.

Dock vill vi invända att detta faktum inte per automatik säkerställer progression inom själva masterprogrammet. Vi anser att utbildningen i nuvarande utformning inte nödvändigtvis reflekterar progression, eftersom examensarbetet utgör det enda obligatoriska momentet. Det finns så mycket som 26 valbara kurser på avancerad nivå att välja mellan, vilket gör att antalet kombinationer av kurser som kan ingå i programmet är mycket stort. Att säkerställa progression givet så många möjliga kombinationer framstår som svårt.

Av liknande skäl anser vi att det inte går att bedöma om examensmålen uppfyllts eller inte efter genomgången utbildning. Den bifogade examensmålsmatrisen indikerar att många av målen kan komma att uppfyllas först i samband med examensarbetskursen, vilket innebär att ovanligt (jämfört med andra SU-masterprogram) stora krav på inläring ställs i samband med detta självständiga arbete. Vi är därför osäkra på om upplägget kan fungera i praktiken. Vi noterar att man i utbildningsrapporten drar slutsatsen att *”vi idag inte [kan] säkerställa att alla [examensmål] uppfylls”*, vilket vi instämmer i.

Även om (oberoende) studierektor/ studievägledare bedömer huruvida en student är behörig att påbörja examensarbetet eller inte, framgår det av texten att det är enskilda handledare som avgör tidigare lästa kursers relevans för examensarbetet. Vi anser att förfaringssättet med enskilda bedömningar av olika handledare kan utgöra problem för rättssäkerheten. Resulterar detta verkligen i en konsekvent, förutsägbar och relevant bedömning av relevansen, vilket skulle krävas för att säkerställa studenters progression i programmet?

Bedömagruppen rekommenderar att införa obligatoriska kurser, och gärna minska antalet valbara kurser, så att antalet alternativa studiegångar blir överblickbara och analyserbara.

Lärare och annan undervisande personal: Kompetens och kompetensutveckling

Som underlag för bedömning ska gruppen bland annat använda svar under rubriken ”Lärare och annan undervisande personal: Kompetens och kompetensutveckling” i utbildningsrapporten, det vill säga institutionens

- analys av sammansättningen av lärare och annan undervisande personal avseende vetenskaplig och professionsinriktad kompetens,
- redogörelse för planerade rekryteringar samt
- analys av hinder och möjligheter för att stärka lärarnas vetenskapliga och pedagogiska (och i förekommande fall professionsinriktade) kompetens.

Gruppen bör här även föra fram eventuella rekommendationer som kan bidra till kvalitetsutveckling av aspekter som återfinns i punkterna ovan.

Det är anmärkningsvärt att institutionen endast har uppgifter om hälften av lärarna, uppenbarligen har BIG otillräcklig kunskap om undervisande lärare på ämnesinstitutionerna. Institutionen förklarar att avsaknaden berodde på tidsbrist. Vi misstänker att detta dessutom kan grunda sig i oklarheter i ansvarsfördelningen eller bristande kommunikationskanaler.

Sektionen har ett stort antal lärare involverade i utbildningen, flertalet dock med en relativt liten andel undervisning i tjänsten (20% undervisning + 80% forskning är en vanlig kombination). Den höga andelen professorer i kombination med att samtliga lärare har en hög andel forskning i tjänsten gör att vetenskapliga kompetensen förväntas vara mycket god.

De låga undervisningsvolymerna per lärare och den rapporterade låga andel (mindre än hälften) av lärarna som uppfyller anställningsordningens krav på högskolepedagogisk utbildning får oss dock att ifrågasätta den individuella pedagogiska utvecklingen, kanske främst saknar vi en analys av hinder och möjligheter för att stärka densamma.

Kurs- och utbildningsuppföljning

Som underlag för bedömning ska gruppen bland annat använda svar under rubriken ”Kurs-och utbildningsuppföljning” i utbildningsrapporten, det vill säga institutionens

- beskrivning av arbetet med uppföljning av samtliga kurser, inklusive examensarbeten,
- beskrivning av arbetet med uppföljning av hela utbildningen, inklusive progressionen mellan kurser,
- kommentarer och analys av kurser som institutionen anser har särskilda styrkor och som därmed kan utgöra goda exempel,
- kommentarer om kurser där svagheter har identifierats samt
- kommentarer till studenternas synpunkter på utbildningens styrkor och svagheter, i den mån det finns utvärderingar gjorda av hela utbildningen.

Gruppen bör här även föra fram eventuella rekommendationer som kan bidra till kvalitetsutveckling av aspekter som återfinns i punkterna ovan.

Det viktigaste verktyget för kursuppföljning är kursvärderingar. Dessa läses av, förutom lärarna på kursen, en kursvärderingsansvarig (oklart vad en sådan har för uppgift/befogenhet), studierektor samt studievägledare. Enligt kompletterande uppgifter får studenterna en återkoppling, och den kvantitativa delen av utvärderingar läggs dessa ut på en hemsida. Institutionen konstaterar att svarsfrekvensen på kursutvärderingar har sjunkit till en nivå som gör att man kan ifrågasätta deras funktion. Det påpekas att studenterna uppskattar att utbildningen innehåller mycket praktiskt arbete, samt att lärarna är engagerade och tillgängliga. Det framgår emellertid inte om institutionen får mera konkret hjälp av kursvärderingarna i sitt arbete att förbättra utbildningen.

Det konstateras vidare att utvärderingar av examensarbeten inte har fungerat och behöver, därför ses över. Vidare påpekas i utbildningsrapporten att rutinerna för kursrapporter behöver ses över. Slutligen har man ännu inte kommit igång med utvärderingar av hela utbildningen.

Bedömggruppen rekommenderar att rutiner för samtliga utvärderingar förbättras och att utvärderingar av masterprogrammet kommer igång.

Organisation av kvalitetsarbete

Som underlag för bedömning ska gruppen bland annat använda svar under rubriken ”Organisation av kvalitetsarbete” i utbildningsrapporten, det vill säga institutionens beskrivning av

- hur kvalitetsarbetet kring utbildningen är organiserat,
- hur samarbetet fungerar mellan institutioner på kurs- och programnivå, *Samarbete med andra institutioner bör särskilt lyftas fram vid bedömning av institutionsöverskridande programutbildningar*
- på vilket sätt studentinflytandet säkras,
- hur plats ges för, i förekommande fall, externa intressenter, t.ex. representanter för arbetslivet och alumner, i arbetet med planering och uppföljning av utbildningen samt
- hur det säkerställs att utbildningen svarar mot arbetslivets behov.

Gruppen bör här även föra fram eventuella rekommendationer som kan bidra till kvalitetsutveckling av aspekter som återfinns i punkterna ovan.

En adekvat praxis för utveckling av individuella kurser med hjälp från lärarlag samt inkomna kursrapporter är etablerad. Institutionen för dialog med studenternas ämnesråd. Studenternas kursvärderingar ingår som viktigt underlag i kursutvecklingsarbetet. Rapportförfattarna meddelar dock samtidigt att det finns förbättringspotential vad gäller kursvärderingarna och svarsfrekvens. Bedömargruppen skulle gärna se en analys av hur tillräcklig svarsfrekvens från studenterna ska kunna uppnås/ upprätthållas, samt beskrivning av rutiner för hur kursvärderingarna sammanställs.

Vidare konstaterar bedömargruppen att kvalitetsutvärdering på programnivå saknas, eventuellt på grund av att programmet i huvudsak består av ett stort antal valfria och valbara kurser. Sådan utvärdering bör införas. Detta kräver förmodligen, som bedömargruppen även tidigare indikerat, att obligatoriska kurser införs på programmet, samt att antalet valbara kurser skärs ned från dagens höga nivå.

I redogörelsen för hur utbildningen svarar mot arbetslivets behov ges en allmän beskrivning av arbetsmarknaden för biologer. Dock saknas underlag som visar hur aktuellt masterprogram relaterar till arbetsmarknaden. Det framgår heller inte hur aktuellt masterprogram ser ut jämfört med andra masterprogram i biologi. Bedömargruppen rekommenderar att specifikt analysera hur aktuellt masterprogram relaterar till arbetsmarknaden. I detta arbete kan ingå att ta tillvara på erfarenheter från alumner (se kommentar i rutan nedan för ”övrig organisation och administration”).

Övrig organisation och administration

Som underlag för bedömning ska granskningsgruppen bland annat använda svar under rubriken ”Övrig organisation och administration” i utbildningsrapporten, det vill säga institutionens beskrivning av

- hur administrationen av utbildningen fungerar,
- hur studie- och karriärvägledningen är organiserad samt hur studenterna informeras om en framtida arbetsmarknad samt
- hur institutionen samlar in och tar tillvara på alumners synpunkter på utbildningen.

Gruppen bör här även föra fram eventuella rekommendationer som kan bidra till kvalitetsutveckling av aspekter som återfinns i punkterna ovan.

Studieväglärdarresurs motsvarar idag av en heltidstjänst, vilket enligt rapportförfattarna är tillräckligt. Studenterna uppmuntras aktivt till deltagande i arbetsmarknadsdagar mm. Alumnarbetet kan enligt rapportförfattarna utvecklas.

I kompletterande mail (2018-11-01) efter fråga från bedömargruppen skriver Jessica Slove Davidson att studentexpeditionen har fasta öppettider och utgörs av studievägledare och två administratörer anställda på BIG. Vidare är två studierektorer anställda på BIG samt tolv ämnesstudierektorer (med bemanningsansvar) på de olika institutionerna. Programutskick görs företräddelsevis av studierektor på BIG.

Bedömargruppen rekommenderar att ta tillvara på alumners erfarenheter på ett mer strukturerat sätt än idag.

Utvecklingsarbete

Som underlag för bedömning ska granskningsgruppen bland annat använda svar under rubriken "Utvecklingsarbete" i utbildningsrapporten, det vill säga

- vilka förändringar som har genomförts inom utbildningen under den senaste treårsperioden samt beskrivning av åtgärder och resultat av dessa åtgärder,
- vilka förändringar som institutionen planerar att vidta men som ännu inte genomfört, inklusive tidsramen samt
- hur institutionen arbetar med att främja jämställdhet och breddat deltagande avseende utbildningens förutsättningar, innehåll och genomförande.

Gruppen bör här även föra fram eventuella rekommendationer som kan bidra till kvalitetsutveckling av aspekter som återfinns i punkterna ovan.

Utvecklingsarbetet som beskrivs i utbildningsrapporten består huvudsakligen av organisatoriska åtgärder. Sålunda har man reducerat antalet antagningstillfällen från fyra till ett. Drivkraften bakom åtgärden är att få ett mera rättvist och transparant system. Vidare, har man förbättrat kommunikation med sökande/antagna studenter. En del i kommunikationsarbetet är att man minst en gång per år kontakter studenter som inte har slutfört sitt examensarbete enligt tidsplanen. Man har kortat ned listan över valbara kurser genom att to bort metodkurser. Bedömargruppen har dock svårt att se att åtgärden är en del av utvecklingsarbete. Institutionen funderar på att skapa inriktningar inom masterprogrammet för att inte utesluta studenter som inte har hela biologiska bredden som förkunskap till programmet. Slutligen funderar man på att skapa en ny kurs som svarar mot kandidatnivåns Biologer i samhället. Bedömargruppen tycker att en sådan kurs är lämplig på grundnivå, men har knappast plats på avancerad nivå.

Bedömargruppen konstaterar att utvecklingsarbete inte innehåller förbättringar av själva programmet, som p.g.a. sin struktur kan vara svår att förbättra. Inte heller beskriver man förbättringsåtgärder för kurser ingående i programmet.

Sammanfattande omdöme

Granskningsgruppen ska på ett klart och tydligt sätt sammanfatta sina tidigare framförda överväganden och ställningstaganden. Det sammanfattande omdömet ska också ge återkoppling till institutionen om

- goda exempel och
- utvecklingsområden.

Vidare ska det tydligt framgå vad som *inte* bedöms hålla tillräcklig kvalitet och som gruppen därmed föreslår ska/måste åtgärdas.

Om granskningsgruppen anser att en fördjupad granskning bör genomföras anges det här, inklusive motivering.

Bedömagrupper har allvarliga invändningar mot utbildningen i biologi på avancerad nivå, speciellt mot masterprogrammet i biologi, för vilket vi bedömer att tillräcklig kvalitet inte kan säkerställas. Den viktigaste invändningen är att det inte går att bedöma huruvida samtliga examensmål uppfyllts eller inte efter genomgången utbildning. Vidare är det svårt att säkerställa både bredd och progression inom huvudområdet, givet att examen kan bestå av så många möjliga kombinationer av kurser. Vi har framfört våra rekommendationer inom varje sektion av granskningsrapporten. Nedan sammanfattar vi de viktigaste:

1. Institutionen ser över utbildningens struktur så att samtliga examensmål garanteras och kopplingen till arbetsmarknad blir tydligare
2. institutionen ser över kommunikationskanalerna med ämnesinstitutionerna för att säkerställa att man har erforderlig kunskap om pedagogiska kompetensen hos undervisande personal
3. institutionen genomför en djupare analys av genomströmning 2011-2018, med speciellt fokus på examensarbeten

Vi anser att invändningarna är så allvarliga, och åtgärderna som krävs för att adressera dessa kommer att vara så pass omfattande (framförallt för punkt 1 ovan), att en fördjupad granskning av utbildningen bör genomföras.

Granskningsgruppens utvärdering av granskningsprocessen

Granskningsgruppen inbjuds här till att utvärdera granskningsprocessen, inklusive mall för granskningsrapport och mall för utbildningsrapport. Gruppen bör beskriva vad som fungerat bra samt vad som bör förbättras och ge förslag på hur. Gruppen bör även resonera kring betydelsen av olika aspekter.

Syftet är här främst att ge underlag till utvärderingen av delar av pilotens metod. Denna ruta tas därför bort inför start av ordinarie utbildningsgranskningar. Den tas även bort inför expedieringen av beslutet från områdesnämnden.

- Vi saknar beskrivning av processen ”fördjupad granskning”.
- Vi tycker att tre personer, samt studentrepresentanter är en lämplig storlek av bedömagruppen.
- Vi tycker att det är viktigt att studentrepresentanter finns med, men funderar på huruvida dessa ska representera det granskade ämnet, det finns både för- och nackdelar. Studenterna ska inte behöva försvara ämnet...
- Vi ifrågasätter relevansen av måttet ”söktryck” i bakgrundsuppgifterna, då
 - Det saknas tydliga riktlinjer för hur ”planeringstal” skall sättas
 - Antal prio 1 sökande är inte relevant för kursblock mindre än 30hp (söker du 4 st 7,5 hp-kurser blir bara en av dessa prio 1 ansökan). Här vore totalt antal sökande ett bättre mått.